20/10/2023

Μπορεί ένα κράτος να είναι εντελώς ανεξάρτητο; – Η περίπτωση της Ρόδου των κλασικών χρόνων

/ Γνώμες

Δεν υπάρχει κράτος που να μην επιδιώκει την ανεξαρτησία του είτε την είχε και την έχασε είτε δεν την είχε και θέλει να την αποκτήσει. Μέσα όμως σε ιμπεριαλιστικές πρακτικές και παγκοσμοποιημένες οικονομίες δύσκολα μπορεί ένα κράτος να διατηρήσει την ανεξαρτησία του, γιατί το καθένα έχει διάφορες εξαρτήσεις. Η ένταξη ενός κράτους σε ευρύτερους συνασπισμούς φαίνεται από πρώτη ματιά να εξασφαλίζει καλύτερα την ανεξαρτησία του, όμως και εδώ έχουμε εξαρτήσεις, μικρές ή μεγάλες. Είναι λοιπόν αναγκαίο κακό η απώλεια της μερικής ανεξαρτησίας ενός κράτους προκειμένου το κράτος αυτό να είναι ασφαλές; Επομένως πόσο ανεξάρτητο μπορεί να είναι ένα κράτος και πώς μπορεί να εξασφαλίσει τα

βασικά εθνικά του συμφέροντα;

- Γράφει ο Μιχάλης Κουτσός, Φιλόλογος – Συγγραφέας

Η Ρόδος είναι η κλασική περίπτωση ενός μικρού κράτους, που έψαχνε για τον βηματισμό του. Ήταν υπό την εξουσία των Αθηναίων, αποστάτησαν και μπήκαν στην «προστασία» του βασιλιά των Περσών και τώρα πάλι αντιμετωπίζει δύσκολες καταστάσεις και θέλει να ενταχθεί και πάλι μέσα στην Αθηναϊκή Ηγεμονία, έστω κι αν αυτό της στοιχίσει την απώλεια ενός μέρους της ανεξαρτησίας της. Ας δούμε το ιστορικό της υπόθεσης.

Η συνύπαρξη των δύο μεγάλων ρητόρων του 4ου αιώνα, του Δημοσθένη και του Ισοκράτη, στο αναλυτικό πρόγραμμα της Β΄ Λυκείου Θεωρητικής κατεύθυνσης και η διδασκαλία δύο συμβουλευτικών λόγων τους, του λόγου «Υπέρ της των Ροδίων Ελευθερίας» και «Περί της Ειρήνης» αντίστοιχα, με πολλές αντιτιθέμενες απόψεις, μας έδωσε το ερέθισμα να δούμε τις απόψεις αυτές σε αντιπαράθεση.

Σκέφτηκα λοιπόν ότι μας παρουσιάζονταν η εξής θαυμάσια ευκαιρία: Να αναβιώσουμε μια συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου των Αθηνών, όπου θα ακουστούν και οι υπέρμαχοι της ειρήνης και οι υπέρμαχοι του πολέμου τόσο στο έργο του Δημοσθένη όσο και στο έργο του Ισοκράτη και των οπαδών του. Παράλληλα να ασχοληθούμε με μια ευρύτερη θεματική ενότητα, στην οποία εντάσσονται τα έργα αυτά, δηλαδή την εξωτερική πολιτική την οποία πρέπει να ασκεί ένα μικρό κρατίδιο, όπως ήταν η Ρόδος, απέναντι σε ένα ισχυρό κράτος, μια υπερδύναμη της αρχαίας εποχής, όπως ήταν η Αθήνα με την Αθηναϊκή συμμαχία, και τις όποιες αντιστοιχίες με τη πραγματικότητα της σημερινής εποχής.

Έτσι έγινε μια προσπάθεια αναβίωσης της εκκλησίας του δήμου των Αθηναίων με όλη την τυπική διαδικασία που ακολουθούσαν.

Η δραματοποίηση, που ήταν ένας από τους βασικούς στόχους μας, στην προκειμένη περίπτωση αφορούσε την μετατροπή ρητορικού μονόλογου σε «δραματικό» – θεατρικό με όλα τα συνεπακόλουθα, δηλαδή την ανάθεση της εκφώνησης του λόγου του Δημοσθένη και Ευβούλου όχι μόνο σε δύο αλλά σε περισσότερα πρόσωπα, για να εναλλάσσονται οι ρόλοι και να γίνεται όχι μόνο αντιπαράθεση επιχειρημάτων αλλά και διάλογος σε προσωπικό επίπεδο. Για παράδειγμα ο κήρυξ καλούσε τον επόμενο ρήτορα και του υπενθύμιζε το χρόνο της ομιλίας, μιας κλεψύδρας ή ημισείας κλεψύδρας, και ο επιστάτης των προέδρων συνιστούσε σωστή χρησιμοποίηση του διαθέσιμου χρόνου με κάποιο ρητό π.χ. «ή λέγε τι σιγης κρειττον ή σιγήν εχε».

Ένας άλλος επίσης σημαντικός στόχος μας ήταν η σύνδεση της αρχαίας εποχής με τη σύγχρονη πραγματικότητα σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Παρόλο ότι στον 4ο αιώνα π.Χ. δεν είναι ξεκάθαρα τα πράγματα, όπως τον 5ο αιώνα, όπου επικρατεί το διπολικό διεθνές σύστημα, εντούτοις οι σχέσεις ενός αδύνατου κράτους, όπως η Ρόδος, και ενός ισχυρού, όπως της Αθήνας και της Περσίας, του 4ου αιώνα π.Χ., μας ανακαλούσε στη μνήμη τις σχέσεις της σύγχρονης Ελλάδας με άλλα ισχυρά κράτη και συμμαχίες, όπως Η.Π.Α., Ε.Ε. και ΝΑΤΟ. Οι συχνές μας αναφορές στον τρόπο άσκησης της εξωτερικής πολιτικής της Αθήνας και το πλέγμα επιλογών της Ρόδου μας ώθησε να αναζητήσουμε στην αρχή τη σχετική βιβλιογραφία για την εξωτερική πολιτική ενός κράτους και στη συνέχεια τους ειδικούς επιστήμονες, τους οποίους και αξιοποιήσαμε.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Οι Ρόδιοι πρέσβεις είχαν παρουσιαστεί στους πρυτάνεις. Αυτοί συγκάλεσαν τη βουλή και εξέδωσαν προβούλευμα, το οποίο διαβάστηκε κατά την έναρξη της εκκλησίας του δήμου. Τη συνεδρίαση της εκκλησίας του δήμου τον 4ο αιώνα π.Χ. δεν τη διευθύνουν οι πρυτάνεις της πρυτανεύουσας φυλής αλλά οι 9 πρόεδροι,[1] που εκλέγονται από τις εννέα φυλές εκτός από τη πρυτανεύουσα, και ο επιστάτης των προέδρων, ενώ οι πρυτάνεις έχουν περιοριστεί σε θέματα τάξης και οργάνωσης της εκκλησίας. Ο γραμματεύς δεν ορίζεται από την πρυτανεύουσα φυλή αλλά από όλες τις φυλές, η θητεία του είναι ετήσια και λέγεται γραμματεύς κατά πρυτανείαν. Ο ομιλητής καλούνταν από τον κήρυκα, στεφανώνονταν με στεφάνι μυρσίνης (μυρτιάς) από έναν πρόεδρο και ανέβαινε στο βήμα και μιλούσε. Υπήρχε κλεψύδρα που μετρούσε το χρόνο και έδινε «μιας κλεψύδρας χρόνον» στους κύριους ομιλητές και «ημισείας κλεψύδρας χρόνον» στους υπόλοιπους. Την εκκλησία του δήμου την αποτέλεσαν όλοι όσοι παρακολούθησαν την εκδήλωση και στο τέλος ψήφισαν αν θα έπρεπε να σταλεί ή όχι στρατιωτική βοήθεια στους

Ροδίους. Η απόφασή τους συμπεριλήφθηκε στο ψήφισμα της εκκλησίας του δήμου, το οποίο και διαβάστηκε στο τέλος.

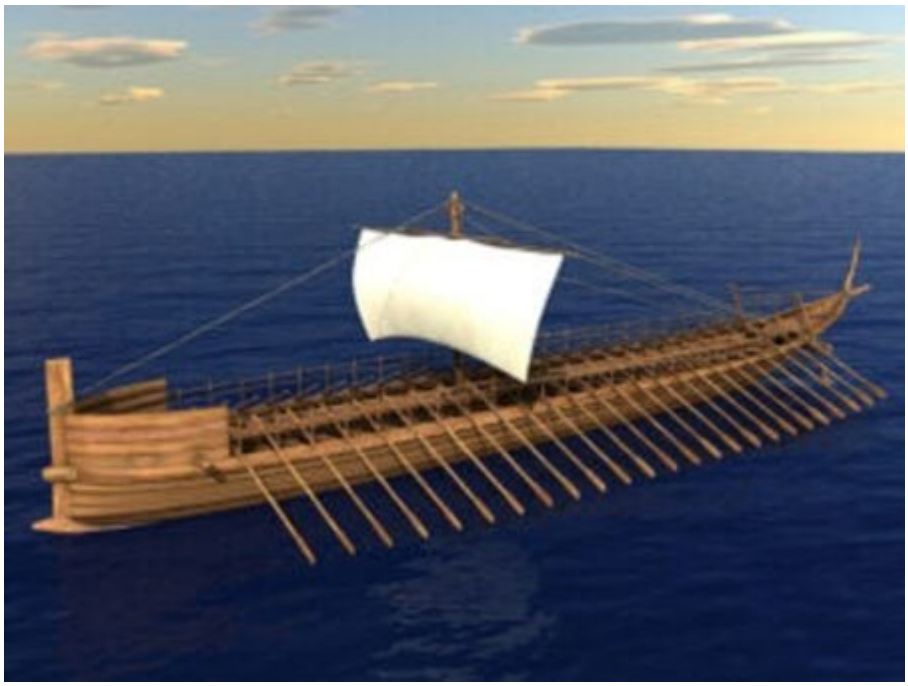

Η ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ [2]

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ενημερωτικά να αναφέρω ότι ο λόγος του Ισοκράτη «Περί Ειρήνης» γράφτηκε στη διάρκεια του Συμμαχικού Πολέμου (357-355 π.Χ.) και συγκεκριμένα το 356, δεν εκφωνήθηκε στην εκκλησία του δήμου αλλά κυκλοφόρησε σε φυλλάδια και συνιστούσε στους Αθηναίους τη σύναψη ειρήνης με τους συμμάχους Ρόδιους, Χίους, Κώους και Βυζάντιους της Αθηναϊκής Συμμαχίας που είχαν αποστατήσει. Οι Αθηναίοι δεν άκουσαν την πρόταση του Ισοκράτη, με αποτέλεσμα να ηττηθούν στον πόλεμο και να χάσουν τους συμμάχους. Πέντε χρόνια αργότερα έρχονται οι δημοκρατικοί ΄Ρόδιοι να ζητήσουν βοήθεια από τους Αθηναίους, για να διώξουν τους ολιγαρχικούς Ροδίους, οι οποίοι ήταν οι αίτιοι της αποστασίας της Ρόδου από την Αθηναϊκή Συμμαχία και της υποταγής της στους Πέρσες. Ο λόγος του Δημοσθένη «Υπέρ της των ΄Ροδίων Ελευθερίας» εκφωνήθηκε το 351 π.Χ. και έχει ως θέμα την αποστολή βοήθειας από τους Αθηναίους προς τους δημοκρατικούς Ροδίους.

Καλό είναι να πούμε μερικά πράγματα σχετικά με τον τρόπο παρουσίασης αυτού του έργου του Δημοσθένη, προκειμένου να αποκομίσουμε περισσότερα κέρδη από αυτήν την αναπαράσταση.

Συγκεκριμένα:

Τόσο στην αρχή της παράστασης όσο και στο τέλος, όπως επίσης το προβούλεμα και το ψήφισμα ειπώθηκαν στον αρχαίο λόγο, για να εγκλιματιστούν οι μαθητές στο κλίμα της συνεδρίασης της εκκλησίας του Δήμου. Από εκεί και πέρα ο Επιστάτης των Προέδρων μέσω του κήρυκα έδινε τον λόγο σε αυτόν που ήθελε να μιλήσει και αυτός ο διάλογος γίνονταν στα αρχαία ελληνικά. Στο τέλος τέθηκε σε ψηφοφορία η πρόταση του Δημοσθένη και καταλήξανε στο σχετικό ψήφισμα. Στο β΄ Μέρος της εκδήλωσης έγινε συζήτηση ανάμεσα στους μαθητές και τρεις καθηγητές του Πανεπιστημίου οι οποίοι ήταν ειδικοί στα θέματα αυτά και έτσι έκλεισε η εκδήλωση.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΥΠΕΡ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Επιστάτης των Προέδρων:

Άρχεται η συνεδρίασις της εκκλησίας του δήμου των Αθηναίων «περί της της των Ροδίων ελευθερίας».

Γραμματεύ, ανάγνωθι το προβούλευμα.

(αναγιγνώσκεται το προβούλευμα υπό του γραμματέως)

Προβούλευμα:

‘Των Ροδίων ελθόντων εις Αθήνας και αιτουμένων βοηθήσαι αυτοίς

σύγκλητος η Βουλή γενομένη, επειδή έκρινε μέγα είναι το πράγμα εδοξε αυτή επιψηφίζειν εις εκκλησίαν του δήμου, όπως αν αυτή δόξη περί αυτών».

Επιστάτης των Προέδρων:

Ευ γε εποίησας, ω γραμματεύ, αναγνώσας το προβούλευμα.

Ω άνδρες Αθηναίοι, καλείσθε αγορεύειν περί του πρακτέου.

Κήρυξ: Τις αγορεύειν βούλεται;

Δημοσθένης: Εγώ, ο Δημοσθένης, ο Δημοσθένους, Παιανιεύς.

Επιστάτης των Προέδρων : ω Δημόσθενες, ανάβηθι εις το βήμα και μέμνησο του Περιάνδρου : «Χρόνου φείδου».

Δημοσθένης: Νέμνημαι, ω πρύτανι, επίσταμαι γαρ τούτο.

Κηρυξ: ω Δημόσθενες, έχεις μιας κλεψύδρας χρόνον.

(Οι παραπάνω τυπικοί διάλογοι επαναλαμβάνονται για κάθε ομιλητή με ιδιαίτερη μνεία του Επιστάτη των Προέδρων για σύντομη αγόρευση).

Δημοσθένης (υπέρ της βοηθείας)

Τα κεντρικά σημεία της αγόρευσής του είναι;

1.Ο Μαύσωλος, ο σατράπης της Μ. Ασίας, με το πρόσχημα να τους βοηθήσει τους αφαίρεσε την ελευθερία τους κι έτσι οι Ρόδιοι μαζί με τους Χίους και τους Βυζάντιους έβλεπαν το συμφέρον τους, ενώ εμείς θα αποδείξουμε ότι ενδιαφερόμαστε για την σωτηρία τους.

2.Μια τέτοια βοήθεια θα αποδείξει ότι εμείς ενδιαφερόμαστε για την σωτηρία όλων των Ελλήνων, φτάνει να διάκεινται φιλικώς απέναντί μας, κι έτσι θα αποκτήσουμε την εύνοια τους με την θέλησή τους χωρίς να μας υποψιάζονται.

3.Η βοήθεια προς τους Ροδίους εμπεριέχει λιγότερους κινδύνους από τη βοήθεια προς τους Αιγυπτίους, εξάλλου οι Ρόδιοι είναι Έλληνες, ενώ οι Αιγύπτιοι βάρβαροι.
4. Τον βασιλιά (των Περσών) δεν τον ενδιαφέρει η Ρόδος, ενώ οι Αθηναίοι έχουν περισσότερα δικαιώματα από αυτόν, διότι ήταν παλαιά σύμμαχός τους.
5.Ο βασιλιάς (των Περσών) είναι απασχολημένος με την ανταρσία των σατραπών της Μ. Ασίας και επομένως είναι κατάλληλη η ευκαιρία να εντάξουν την Ρόδο στην συμμαχία τους. Αυτό εξάλλου το έκαναν και παλιότερα με τον Τιμόθεο.
6.Η Αρτεμισία (αποστάτισσα σατράπισσα της Μ. Ασίας) προτιμά η Ρόδος να είναι στα χέρια σας κι όχι του βασιλιά, ο οποίος θα το χρησιμοποιήσει για ορμητήριό του.
7.Η επιχείρηση των Αθηναίων στη Ρόδο θα αποκαλύψει τις προθέσεις του Βασιλέα. Πιο συγκεκριμένα: Αν εγείρει αξιώσεις για τη Ρόδο, τότε πρέπει να φοβούνται όλοι οι Έλληνες μια μελλοντική επίθεση του Βασιλέα.

Με το τέλος της αγόρευσης του Δημοσθένη ο λόγος δίδεται σε άλλον ομιλητή.

Επιστάτης των Προέδρων: ω Δημόσθενες, επεράτωσας τον λόγον;

Δημοσθένης: Πάνυ μεν ουν.

Επιστάτης των Προέδρων: Κατάβηθι εκ του βήματος.

Κήρυξ: Τις αγορεύειν βούλεται

Εγώ, ο Εύβουλος ο Θουκυδίδου, Αντιοχεύς.

Εύβουλος (κατά της βοηθείας)

Τα κεντρικά σημεία και της αγόρευσης του Εύβουλου είναι:

Ένας πόλεμος έχοντας συμμάχους τους Αιγυπτίους και τους επαναστάτες σατράπες θα είχε περισσότερες πιθανότητες νίκης από ό,τι στην περίπτωση που θα βοηθήσουμε τη Ρόδο, γιατί εκεί οι Πέρσες θα είχαν να αντιμετωπίσουν μόνο τους Αθηναίους. Οι Ρόδιοι μπορεί να είναι Έλληνες, αλλά μας εγκατέλειψαν, μας πολέμησαν μαζί με τους Χίους, Κώους και τους Βυζάντιους και τελικά συνεργάστηκαν με τους Πέρσες.

Δεν υπάρχουν πολλά έσοδα και με τον πόλεμο θα λιγοστέψουν και άλλο, κι ακόμα δεν συνήλθαμε από τον προηγούμενο πόλεμο.
Ο Βασιλέας μόλις αποδεσμευτεί από την Αίγυπτο θα θελήσει να ξεκαθαρίσει τις εκκρεμότητες και ιδίως με τη Ρόδο, την οποία θα κάνει ορμητήριο ελέγχου και

εξόρμησης κατά των αποστατών σατραπών.

Για την Ρόδο ενδιαφέρεται και ο Βασιλέας και η Αρτεμισία, διότι είναι ναυτική βάση που ελέγχει την περιοχή.
Η Ρόδος είναι χρήσιμη σύμμαχος, αλλά αναξιόπιστη και δεν αξίζει να πολεμήσουμε γι' αυτούς, όπως πολεμάμε για την πόλη μας.
Η Αρτεμισία διαθέτει μεγάλη δύναμη και ασκεί επιρροή στις παραλιακές πόλεις της Μ. Ασίας. Η κατάλυση της δημοκρατίας στη Ρόδο ήταν έργο δικό της, για να μπορέσει μέσω των ολιγαρχικών να γίνει κυρία του νησιού, η κατοχή του οποίου ενδιαφέρει περισσότερο αυτήν παρά τον Βασιλέα.
7. Η βοήθεια προς τους Ροδίους μπορεί να αποτελέσει αφορμή για μια Περσική επίθεση κατά των Ελλήνων και τότε οι Αθηναίοι θα έχουν τεράστια ηθική ευθύνη.
Στη συνέχεια παίρνει το λόγο ο Αριστείδης ο Μεγακλέους, Λεοντεύς.

Αριστείδης (υπέρ του Δημοσθένη, υπέρ της βοηθείας)

Εγώ θα συμφωνήσω με το Δημοσθένη. Πιο συγκεκριμένα:

Κεντρικά σημεία

1.Οι ολιγαρχικοί συνωμότησαν με τους εχθρούς (Πέρσες) «προς ίδιον όφελος», την κατάληψη δηλαδή της εξουσίας. Οι ολιγαρχικοί παρέσυραν και ορισμένους δημοκρατικούς. Τι φταίει ολόκληρος ο λαός να πληρώνει για την απερισκεψία των ολιγαρχικών.

Αν τους δοθεί η ευκαιρία, ίσως γίνουν φρονιμότεροι στο μέλλον κι αυτό το κέρδος δεν θα είναι μικρό. Εμείς εξάλλου οι Αθηναίοι πάντα αγωνιζόμασταν για τη σωτηρία όλων των Ελλήνων και μας αποκαλούσαν σωτήρες τους.
Δεν πρέπει να παρασυρθούμε από το πάθος της εκδίκησης αλλά να κοιτάξουμε πιο πέρα από αυτό, δηλαδή στο συμφέρον μας που είναι να ξαναπάρουμε και πάλι με το μέρος μας τη Ρόδο, που βρίσκεται σε μια στρατηγική θέση στην ανατολική Μεσόγειο, απέναντι από τις Μικρασιατικές ακτές με τις πολλές αγορές των ελληνικών πόλεων.
Σειρά έχει ο Κλεισθένης ο Αγαθοσθένους Αιγαιεύς.

Κλεισθένης (υπέρ του Εύβουλου, κατά της βοηθείας)

Κεντρικά σημεία

Οι ολιγαρχικοί επαναστάτησαν λόγω της κακής μας συμπεριφοράς απέναντί τους και πρέπει να προσέξουμε, γιατί έτσι θα χάσουμε και άλλους συμμάχους.

Αν ήταν στη συμμαχία τους και γίνονταν επίθεση από τους Πέρσες, εμείς είχαμε την υποχρέωση να τους αντιμετωπίσουμε. Τώρα όχι. Ας τα βγάλουν πέρα μόνοι τους.
Οι Ρόδιοι παρόλο ότι είχαν το πλεονέκτημα να είναι ισότιμοι με εμάς τους Αθηναίους, που είμαστε ανώτεροί τους, κατάντησαν να γίνουν δούλοι δούλων και βαρβάρων. Οι Ρόδιοι για μας είναι αναξιόπιστοι και δεν μπορούμε να τους εμπιστευόμαστε.
Το λόγο παίρνει τώρα ο Περικλής ο Ξανθίππου, Ερεχθεύς.

Περικλής (συμβιβαστική πρόταση)

Κεντρικά σημεία
1. Συμφέρει να υπάρχουν δημοκρατικά πολιτεύματα, αφού η συνεννόηση είναι ευκολότερη μαζί τους και η φιλία ασφαλής.
Η επικράτηση ολιγαρχικών πολιτευμάτων αποτελεί κίνδυνο για όλα τα δημοκρατικά πολιτεύματα και κυρίως το δικό τους. Επομένως δεν είναι η Ρόδος που κινδυνεύει αλλά η δημοκρατία.
Δεν πρέπει να φοβούνται έναν βάρβαρο άνθρωπο και μάλιστα μια γυναίκα, την Αρτεμισία, τη στιγμή που επανειλημμένως οι Αθηναίοι έχουν νικήσει το βασιλιά των Περσών.
Ο Φίλιππος είναι εξίσου επικίνδυνος όσο ο βασιλιάς των Περσών και πρέπει να τους αντιμετωπίσουμε και τους δύο.
Ακόμη ένας ομιλητής, ο Αριστοκράτης ο Λεωκράτους Κεκροπεύς.

Αριστοκράτης (υπέρ του Ευβούλου, κατά της βοηθείας)

Κεντρικά σημεία

Οι δημοκρατικοί πρέπει να είναι αξιόπιστοι. Οι Ρόδιοι δημοκρατικοί δεν είναι, διότι συνεργάστηκαν με τους ολιγαρχικούς και τους Πέρσες, και ανέχθηκαν να υπαχθεί η Ρόδος στην Περσική κυριαρχία.
Ούτε το δίκαιο ούτε την ηθική πρέπει να επικαλούνται οι Ρόδιοι, γιατί αυτοί καταπάτησαν τους όρκους και αποστάτησαν. Είναι οι αίτιοι της καταστροφής μας.
Δεν είναι ο φόβος αλλά η σύνεση να μην εμπλακούμε σε νέες επικίνδυνες περιπέτειες. Ο Πέρσης βασιλιάς είναι βάρβαρος και ύπουλος και δε γίνεται σύγκριση με το Φίλιππο, ο οποίος θέλει να ενώσει όλους τους Έλληνες. Αλλά, αν απειληθούμε και από αυτόν, θα τον αντιμετωπίσουμε.
Σειρά έχει ο Θεμιστοκλής ο Ιφικλέους Ακαμαντεύς.

Θεμιστοκλής (υπέρ του Δημοσθένη, υπέρ της βοηθείας)

Κεντρικά σημεία

Πρέπει να βοηθήσουμε την αποκατάσταση της δημοκρατίας στη Ρόδο, διότι δεν μπορεί όλοι να βλέπουν το συμφέρον τους και να το υπερασπίζονται και οι Αθηναίοι να μην το υπερασπίζονται.
2.Αν δεν πάνε καλά τα πράγματα είναι γιατί, ενώ όλες οι άλλες πόλεις έχουν εχθρούς μόνο στο εξωτερικό, η Αθήνα έχει και στο εσωτερικό, τους ολιγαρχικούς, οι οποίοι δωροδοκούνται και γι’ αυτό ενεργούν σε βάρος των συμφερόντων της πόλης.

Λυσικλής ο Λεωσθένους Αιαντεύς

(υπέρ του Ευβούλου, κατά της βοηθείας)

Κεντρικά σημεία

Η εξυπηρέτηση του αληθινού συμφέροντος της πατρίδας ίσως είναι το να είμαστε δίκαιοι με τους συμμάχους. Οι ισχυροί θα πρέπει να βλέπουν και το δίκαιο των μικρών για να τους έχουν με το μέρος τους.

Ο Αριστομένης ο Αριστοφάνους Ακαμαντεύς

απηχεί τις απόψεις του Ισοκράτη και εκφράζει συμβιβαστικές λύσεις.

Κεντρικά σημεία

Πρέπει να πάψουμε να πιστεύουμε ότι η Αθήνα μπορεί να παίξει μόνη της ηγετικό ρόλο, όπως πριν από εκατό χρόνια. Τα πράγματα έχουν αλλάξει και οι ισορροπίες δεν μας ευνοούν.
Συμφωνώ με τον Εύβουλο που υποστηρίζει εδώ και πέντε χρόνια, αμέσως μετά το Συμμαχικό πόλεμο την πολιτική ανασυγκρότησης και ανασύνταξη των δυνάμεων. Διαφωνώ όμως με την πολιτική της εσωστρέφειας.
Από την άλλη συμφωνώ ενμέρει και με το Δημοσθένη στο ότι χρειάζεται να κάνουμε πόλεμο όχι όμως με τους Ροδίους. Καιρός είναι να ενωθούν όλοι οι Έλληνες σε μια πανελλήνια εκστρατεία κατά των Περσών με ένα αρχηγό πανελλήνιας αναγνώρισης. Με την εκστρατεία αυτή έχουμε τριπλό κέρδος:
1.Θα ενώσουμε όλους τους Έλληνες και θα πάψουν οι μεταξύ τους πόλεμοι.

2.Θα απελευθερώσουμε τα νησιά του Αιγαίου και συνεπώς και τη Ρόδο αλλά και τις Μικρασιατικές πόλεις από την Περσική κυριαρχία.

3.Το σημαντικότερο, θα δώσουμε διέξοδο στο αδιέξοδο στο οποίο βρίσκονται χιλιάδες Έλληνες από τους καταστρεπτικούς εμφύλιους πολέμους.

Αυτές οι απόψεις του Ισοκράτη, που ακούγονται εδώ και πολλά χρόνια, είναι επίκαιρες όσο ποτέ άλλοτε, γι’αυτό ήρθε η ώρα να γίνουν πραγματικότητα

Η δευτερολογία του Δημοσθένη

Κεντρικά σημεία

1.Από όλα όσα ειπώθηκαν βγαίνει το συμπέρασμα ότι συμφέρει στους Αθηναίους να βοηθήσουμε τους Ροδίους.

Δεν πρέπει να φοβόμαστε τον Βασιλιά (των Περσών) αλλά να μάθουμε τις προθέσεις του.
Είναι καιρός να επανέλθουν οι Ρόδιοι στην εξουσία των Αθηναίων. Και κοντά σε αυτούς και άλλοι σύμμαχοι. Έτσι θα επανακτήσουμε την εμπιστοσύνη των συμμάχων μας και θα ανεβούμε στο ύψος της δόξας των προγόνων μας.
Για όλα αυτά προτείνω , ω Αθηναίοι, να βοηθήσουμε τους Ροδίους.

Η δευτερολογία του Εύβουλου.

Κεντρικά σημεία

Ω άνδρες Αθηναίοι, δεν νομίζω ότι πρέπει εμείς να εμπλακούμε σε πόλεμο. Ακόμα

δεν συνήρθαμε από τον πόλεμο των συμμάχων.
Οι Ρόδιοι μόνοι τους μπήκαν σε κίνδυνο, γι’ αυτό και τους αξίζουν αυτά που παθαίνουν.
Εγώ τουλάχιστον προτείνω να μην βοηθήσουμε τους Ροδίους.

Πρόεδρος :

Πρύτανη των προέδρων και πρόεδροι νομίζω ότι πρέπει να διαλέξουμε πέντε πρέσβεις από όλους τους Αθηναίους, για να μάθουμε ακριβώς το τί γίνεται εκεί και ύστερα εμείς να πράξουμε τα δέοντα.

Επιστάτης των Προέδρων:

Γι’ όλα αυτά, άνδρες Αθηναίοι, πρέπει να αποφασίσουμε. Καλείσθε λοιπόν να ψηφίσετε. Ύστερα από ψηφοφορία των δύο προτάσεων, Δημοσθένη και Εύβουλου, εκδώσανε το εξής ψήφισμα:

Φ Η Φ Ι Σ Μ Α
Επί άρχοντος Κλεομένους, μηνός Ελαφηβολιώνος ενη και νέα,

φυλής πρυτανευούσης Πανδιονίδος, γραμματεύοντος Τηλεμάχου Σοφοκλέους Ακαμαντέως, ειπόντος Δημοσθένους Δημοσθένους Παιανιέως βοηθησαι τοις Ροδίοις έδοξε τη βουλη και τω δήμω, επειδή οι Ρόδιοι της των Αθηναίων αρχής αποστάντες πολλών κακών τη πόλει γεγόνασι, μη βοηθήσαι αυτοίς αλλά αποστείλαι πρέσβεις αιρεθέντας μεν εκ πάντων των Αθηναίων, χειροτονηθέντας δε αποδημείν μηδεμίαν υπερβολήν ποιουμένους, κομιδή δε πυθέσθαι των εκει πραγμάτων, και είτα τα δέοντα πραξαι.

Πρέσβεις ηρέθησαν

Δημοσθένης Παιανιεύς, Εύβουλος Αντιοχεύς, Αριστείδης Λεοντεύς, Κλεισθένης Αιγηεύς, Περικλής Ερεχθηεύς.

Επιστάτης των Προέδρων: Λύεται η συνεδρίασις.

Ψηφοφορία όμως έγινε και μεταξύ των ακροατών, οι οποίοι αποφάσισαν ότι πρέπει να σταλεί βοήθεια στους Ροδίους.

Στο τέλος έγινε συζήτηση ανάμεσα στους μαθητές, που υπέβαλλαν διάφορες ερωτήσεις, και τους τρεις καθηγητές του Πανεπιστημίου να απαντούν με απόλυτη σαφήνεια.

Συμπεράσματα

Αν θέλετε όλα αυτά να τα μεταφέρουμε στα σύγχρονα δεδομένα, ας βάλουμε στη θέση της Ρόδου, που ήταν ένα μικρό κράτος που πάλευε για την ανεξαρτησία του, π.χ. την Ουκρανία, θα μπορέσουμε να βγάλουμε κάποια χρήσιμα συμπεράσματα. Ο αρχηγός ενός συνασπισμού κρατών θέλει να εδραιώσει την θέση του και να κατοχυρώσει τα συμφέροντά του. Από την άλλη το μικρό κράτος πρέπει να ελίσσεται όσο μπορεί, χωρίς να ξεπερνάει τις κόκκινες γραμμές του συνασπισμού, για να υπερασπίζεται και τα δικά του συμφέροντα. Πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή, για να διατηρηθεί έστω και ένα μέρος της ανεξαρτησίας του.

[1] βλ. Μ. Β. Σακελαρίου: Αθηναϊκή Δημοκρατία, σελ. 251 – 252.

[2] Η εκδήλωση έγινε στην αίθουσα τελετών του Πειραματικού Σχολείου Π. Θ. στις 5 Μαρτίου 2002 και στην αίθουσα της Παλαιάς Βουλής των Ελλήνων στην Αθήνα στις 29 Μαρτίου 2002

Πηγή: pemptousia.gr